

Naturskyddsföreningen
Ystad

NR 60 ÅR 2022

YSTADNATUR

Människan
- en invasiv art

Innehållsförteckning

YstadNatur Nummer 60 År 2022

Ledare.....	3
Människans omvandling av landskapet och konsekvenserna för växter och djur – reflektioner med utgångspunkt från Ystads-trakten	4
Talgoxen.	11
Att bevara praktnejlika i Sandhammaren genom ängsbruk och odling	12
Charlottenlundsbacken.....	16
Öja mosse från cykelsadeln.....	19
Hur kan vi förbättra vår relation till naturen?	21
Fridlysta och rödlistade växter i Ystads kommun. Komplettering 2021.	24
Till minne av G E R T I E P A H L B E R G	26
Till minne av B O G R A N B E R G	27
Verksamhetsberättelse 2021	28
Kallelse till kretsstämma.....	31

Redaktion: Bert Rydhagen, Raija Lanas, David Altengård och Maj Persson

Grafisk form: David Altengård, kontakt@dafoto.se

Omslagsbild: Stranden vid Hammars backar. Fotograf: David Altengård.

Illustration med blommor och insekter: Maj Persson

Styrelse:

Vakant ordförande

Raija Lanas vice ordförande

Bengt Celander sekreterare

Börje Nilsson kassör

Simon Lundin ledamot

David Altengård ledamot

Maj Persson ledamot

Bert Rydhagen suppleant

Kerstin Svensson suppleant

Christina Rosenberg suppleant

Christina Carlsson suppleant

0700 44 78 16

0709 29 95 88

0735 42 52 27

0737 708 705

0708 44 77 68

0705 34 32 94

0706 59 96 72

0708 69 11 11

0704 60 50 67

0703 56 12 81

raija.lanas@edu.ystad.se

celanderbengt@gmail.com

hbn949@gmail.com

simonlundin@hotmail.se

kontakt@dafoto.se

maj@majpersson.se

rydhagen.bert@gmail.com

kerstinharriet@gmail.com

christinarosenberg@hotmail.com

christina.mec@telia.com

Adress: NFY, c/o Bengt Celander, Öja Byaväg 95, 271 98 Ystad **Bankgiro:** 199-5844

Organisationsnummer: 848000-8658 **Webbplats:** ystad.naturskyddsforeningen.se

Ledare

Människan har i alla tider påverkat sin omnejd, vilket ni kan läsa om i detta nummer av YstadNatur. Margareta Ihse guidar er genom seklerna och beskriver hur skogen har fått ge vika för jordbrukets marker. Hur mosaiken av olika landskap av våtmarker, ängar och betesmarker har bytts ut mot allt fattigare landskap med större åkrar och färre gårdar. Vart ska alla arterna ta vägen när biotoperna försvinner? Blir det i de botaniska trädgårdarna vi odlar våra rariteter som Jakob Sandberg har gjort med praktnejlikan, för att sedan plantera ut i de områden vi lyckats skydda från exploatering? Betänk hans inledning: "En fjärdedel av alla kärlväxter i Sverige är rödlistade". Kerstin, gruppens trogna floraväktare, har varit ute i fält och spanat efter rara arter. Var hittar man Fläcklungört, Ängnattviol och stor Sandlilja? Det kan du också läsa i tidskriften. Kanske du blir inspirerad att ge dig ut själv och leta?

Vi står inför den sjätte största massutrotningen i jordens historia. Det beror inte bara på att vi överfiskat, jagat stora djur för betarnas skull eller infört invasiva arter som trängt undan andra. Det beror även på att

vi tränger undan andra organismer från deras livsmiljöer. Vi hugger ner skogar, vi planterar monokulturer, vi förgiftar mark och vatten, vi bygger vägar och hus. Till oss.

FN:s prognos säger att vi ska bli 11 miljarder år 2100. Hur ska det gå för alla andra organismer?

Vill du kämpa med oss? Vi försöker intressera andra för vår vackra och givmilda natur genom att arrangera utflykter. Vi engagerar oss genom att skriva yttranden och insändare. Vi försöker skydda värdefull natur genom att göra inventeringar och genom att skriva samt diskutera med våra tjänstemän och politiker. Det finns så mycket kvar att göra och vi behöver fler i styrelsen. Vi är tacksamma för de gärningar som medlemmar som har lämnat oss har gjort och vi är tacksamma för nya idéer och krafter som vill bistå.

Sist men inte minst vill jag påminna om vårt årsmöte den 23 mars klockan 19.00 vid Norreportskolans matsal. Välkommen!

Raija Lanås, vice ordförande

Människans omvandling av landskapet och konsekvenserna för växter och djur – reflektioner med utgångspunkt från Ystads-trakten

Landskapet kring Ystad idag

När den första människan bosatte sig i Ystadstrakten för ca 6000 år sen påbörjade hon en landskapsomvandling, som nu har lett till ett radikalt förändrat landskap. Då var det ett naturlandskap med lövskogar, med många kärr och våtmarker; idag är det ett öppet storskaligt jordbrukslandskap. När man åker ut från Ystad möter man en vacker landskapsbild; vid kusten ett slättlandskap, med vida utsikter och långa horisontlinjer; längre in i landet ett mjukt böljande backlandskap, med omväxlande kullar och sänkor. Sådesodling dominerar de stora åkrarna. Gårdarna ligger utspridda i åkerlandskapet, ofta med en liten trädunge kring husen, som skydd mot vinden. Träd är annars sparsamt förekommande. Det finns små lövskogsdungar och

vackra alléer. Det är ett betraktelseslandskap som vi oftast bara upplever från vägen, genom bilfönstret, för det finns inte många allmänrättsliga områden i detta storskaliga åkerlandskap, där man kan komma ut i landskapet. Stadsmänniskan, som kanske sällan lämnar staden, förstår knappast vilka goda naturgivna förutsättningar för bosättning som här fanns en gång i tiden och hur människan sen dess succesivt påverkat landskapet, och att landskap inte bara är på ett visst sätt, utan blir det vi skapar med vår markanvändning, från de naturliga förutsättningarna. Och att vi kan skapa det väldigt olika. Idag är detta landskap, ur människans synpunkt, ett rikt landskap, med hög produktion på stora åkrar. För mig är det ett fattigt landskap, för det är fattigt på växter och djur. Vi har

inte idag sett oss ha råd att lämna utrymme för de växter och djur som en gång fanns i hela området, och som gav förutsättningarna för den tidiga bosättningen, utan de är idag undanträngda i små refuger.

Ett landskap är inte bara en vacker landskapsbild. Det innehåller vårt naturarv, våra ekosystem och vårt kulturarv, vår historia. Landskapet ger oss rötter, tillhörighet och identitet. Om vi har titthåll bakåt i tiden i landskapet, med spår från olika tider, kan vi förstå hur människan från förhistorisk tid utnyttjat de naturgivna förutsättningarna på olika sätt. Vi har haft många sådana titthåll i Ystadslandskapet. Men under den senaste tiden, mycket mindre än de senaste 100 år, en kort tid av människans historia här, har vi raderat bort våra minnen, och därmed vårt natur- och kulturarv, okunnigt och kortsiktigt.

Hur vi vet hur landskapet sett ut tidigare?

Vårt minne är ganska otillförlitligt och vi minns inte särskilt långt tillbaka i tiden. Vi måste därför använda många olika metoder från olika vetenskapsområden för att få en bild av hur landskapet sett ut tidigare. Det behövs också ett

tvärvetenskapligt angreppssätt.

I Ystadsprojektet (se nedan) deltog cirka tjugo forskare, från olika ämnesområden; kvartärgeologer, paleoekologer, västekologer, arkeologer, historiker, kultur-geografer och naturgeografer. Man undersökte ett ca 25 x 25 km stort område kring Ystad, de gamla häraderna Ljunits och Herrestad, från kusten och inåt landet till det yttre och inre backlandskapet. Med olika metoder har man kunnat följa processer och skeende vid olika tidpunkter. För att få en helhetlig bild av landskapets förändring måste man förstå sambandet mellan naturgivna förutsättningar av berggrund och jordart, hydrologi, klimat, topografi och vegetation och på dem lägga samhällsutveckling, som markanvändning, produktionssätt, befolkningstryck, teknik och ekonomi; de faktorer som omvandlat naturlandskapet till ett kulturlandskap.

Ystadsprojektet var det första stora tvärvetenskapliga kulturlandskapsprojektet i Sverige (B.E. Berglund, (red.) 1990 *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden*. *Ecological Bulletins* 41).

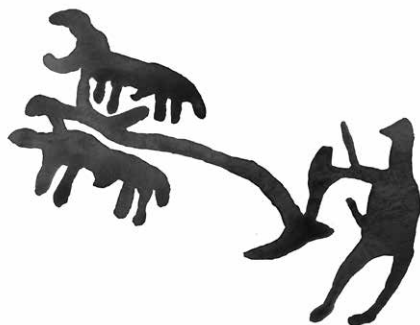
forts. nästa sida

Här gjorde man rekonstruktioner av landskapet vid tio olika tidpunkter, genom att kombinera ett stort antal källor; pollenanalyser, paleoekologi, arkeologi, jordartkartor, topografi och hydrologi, skriven dokumentation och gamla kartor från 1600 - talet, 1700- och 1800-talets skifteskartor, häradskartor, topografiska kartor, flygbilder, olika fältarbeten med inventeringar och bl.a utgrävningar.

Hur har landskapet sett ut? – en kort beskrivning av den långa historien

Landskapet är dynamiskt. Det förändras ständigt både av naturliga processer och av människan. Förändringarna kan vara långsamma, vilket i den geologiska tidsskalan innebär hundratusentals eller miljontals år; som nedisning och istider, eller snabba, som översvämningar, stormar eller skogsbränder. Människans förändringar har framför allt påverkat skogen, som vi har huggit ner för att bedriva jordbruk. När vi bara hade vår egen eller våra husdjurs arbetskraft och enkla redskap så gick förändringen långsamt. Men när vi har tillgång till fossil energi och allt större och effektivare maskiner, går förändringen oerhört snabbt.

Jag skall här ge en kort beskrivning av den långa historien, från de första bosättningarna från 6000 år sen till dagens landskap, genom att beskriva landskapet med utgångspunkt från de kartor och forskningsresultat som finns redovisade i Ystadsprojektet.

Forntidslandskapet

Det omfattar jägarstenåldern, bondestenåldern, bronsåldern, romersk järnålder och vikingatid.

Människor har varit bofasta i Ystads-trakten sen mer än 6000 år. Den första bosättningen fann man på ett område nära kusten. Då var klimat mildt, med ca 2 grader högre årsmedeltemperatur och kustlinjen gick ca 4 meter högre än idag. I kartan från 3.500 f.Kr. möter vi naturlandskapet, ett skogslandskap av

lövskogar. Här finns urskogar med ädellövträd av ek, alm, ask, lönn och hassel på bördiga marker, med tall och björk på de näringsfattigare och torrare kullarna och med alfukskog i alla sänkor och fuktiga låglänta områden. Människan påverkar under flera tusen år inte på något särskilt märkbart sätt naturlandskapet, och förändringen är liten och långsam. Under bronsåldern (ca 500 f.Kr) har skogen blivit mycket glesare genom påverkan från betande boskap och alskogarna har omvandlats till fuktiga ängar genom slåtter. Under romersk järnålder (200 e.Kr.) ser man början av en landskapsutveckling, som skall komma att pågå i samma riktning under mer än tusen år, med en ny organisation i landskapet. Närmast kring gården finns inägomarker, med små åkrar och stora ängsmarker, avskilt från utmarken med gårdsgårdar. Landskapet börjar nu alltmer präglas av boskapsskötsel med bete och slåtter och vi får ett mosaikartat landskap, med glesa halvöppna skogar, hagmarker och öppna eller halvöppna slåtterängar. Under vikingatiden (1000 e.Kr) växer bylandskapet fram. Byarna var ofta små, med några få gårdar, samlade på en bytomt. I stort sett hela landskapet är omvandlat till ett mosaikartat, halvöppet eller öppet betes- och slåtterlandskap, i en fast organisation, med inägor och

utmark. Detta bylandskap kommer att i stort sett bibehållas ända fram till mitten av 1800-talet. Det ger förutsättningar för en rik biologisk diversitet, med en mångfald av olika habitat, och en kontinuitet i skötselmetoder.

Medeltidslandskapet

Kartan och beskrivningen är från början av 1300-talet. Under medeltiden fortsätter ängs- och hagmarker att expandera över landskapet, men med perioder av regression, med svalare klimat, när skogen åter expanderar. Förutom jordbrukets påverkan kommer andra landskapselement. Ystad växer fram som stad och blir en handelsknutpunkt. Kristendomen påverkar landskapet; socknarna är etablerade, och det finns en kyrka i varje socken. De är små socknar, och från senare skrifter beskrivs att man från utsiktspunkter i backlandskapet kan se 7 kyrkor på en enda gång. Naturskogen är helt borta, och har ersatts av betesmarker. Byar har blivit fler och är större, och det finns några stora gods, slott och herresäten.

forts. nästa sida

Skifteslandskapet

Skiften, enskiftet, storskiftet och laga skiftet ändrar radikalt det gamla bylandskapet på 1700-talet och 1800-talet. Genom skiftet sprängs byarna, och vi får den spridda gårdsbebyggelsen, som vi har än idag. Därmed försvann också de stora slåtterängarna, som plöjdes upp till åker, bit för bit. Karakteristiskt för landskapet hela denna tid har varit den rikliga förekomsten av vatten i landskapet, som vattendrag, dammar, våtmarker och kärr.

Men i början av 1700-talet startar en utdikning och man rätar ut vattendragen. Under 1800-talet sänks flera sjöar och man påbörjar täckdikning, en markanvändning som idag lett till ett nästan helt torrlagt landskap. Våtmarkerna har ända fram tills nu varit en av de högst värderade och viktigaste markslagen, som gav hö och vinterfoder till djuren. Gräsmarkerna, ängsmarken, minskar, och plöjs upp till åker. Sädesodlingen dominerar alltmer. Nya tillskott är mangelgravarna, ofta flera på varje åkerfält, där man tog kalkhaltig lera, mangel, för gödning.

1900-talslandskapet

Under tidigt 1900-tal börjar landskapet förenklas. Fortfarande

finns såväl boskapsskötsel som växtodling på de flesta gårdar, men husdjuren minskar i betydelse. Staden växer. Skogsdungar finns i stort sett endast kring de stora godsen och slotten. Tallplanteringar sker på områden med sanddrift nära kusten. Idag har nästan allt vatten och alla våtmarker helt försvunnit ur landskapet och de är minst värderade. Under de senaste decennierna har de åter uppvärderats, eftersom de visar sig kan förhindra näringsläckage av kväve till havet.

Hur har landskapet ändrats de sista femtio åren? – den korta historien

Det är mycket som har försvunnit i landskapet bara de sista femtio, sextio åren. ≈ De naturgivna förutsättningarna spelar idag en allt mindre roll, och spåren av historien blir allt svagare. Det sena 1900-talet visar ett agro-industriellt, starkt förenklat landskap, som har intensifierats i centrala delar och marginaliserats i andra. Båda är lika förödande för den biologiska mångfalden. Åkrarna har blivit allt större, gårdarna färre och större. Gräsmarker, betesmarker och ängsmarker, och våtmarker har nästan helt försvunnit. De har plöjts till åkrar, växt igen med buskar eller planterats med barrträd. Sambandet mellan

djurhållning och växtodling har brutits. Boskapsskötseln är i stort sett helt borta. Landskapet är så gott som tomt på den naturliga vegetation som under så lång tid funnits i och dominerat landskapet. Spåren av den historiska markanvändningen från slåtter och bete finns bara kvar i små områden och i småbiotoper, kring vägkanter, åkerrenar och dikeskanter.

Jordbrukslandskapet har specialiserats och regionaliserats, med djurhållning i vissa regioner och växtodling i andra. Det har mekaniserats och rationaliserats och blivit allt storskaligare, med allt större åkrar, större traktorer och maskiner. Idag är jordbruket beroende av fossila bränslen, av konstgödning och av kemikalier som herbicider och insekticider- vilka ger läckage av kväve och fosfor till haven.

Vad får landskapets förändringar för konsekvenser på växter och djur?

De växter och djur som hade sina sammanhängande livsrum i skogsdungar och lövträd, våtmarker och kärr, på ängar och betade hagmarker, har idag kraftigt minskat eller helt försvunnit. De områden som finns kvar av dessa är små, fragmenterade och isolerade. Många arter finns på rödlistorna över hotade arter. Det gäller från de stora hjortdjuren till harar och små hasselmöss; många olika fåglar, från rovfåglar till storkar, från fältfåglar som fasaner och raphhöns, till lärkor och svalor; från olika fladdermöss och de insekter de levde av, grodor och kräldjur. Men också växterna har försvunnit. Ängsblommorna har försvunnit, också från vägkanterna. Man kan inte längre plocka en bukett av vilda blommor till midsommar. Lavar, som fanns på de gamla bredstammiga, hamlade träden i ängar, betesmarker och i alléer, har inte länge någonstans en sådan växtplats.

forts. nästa sida

Vi har fått ett mycket enklare och tråkigare landskap - för mig ett fattigt landskap. Förändringarna har gått stegvis, men snabbt de sista decennierna, med en korvsnitts-politik, dvs. man tar bort en liten bit i taget, så liten att man inte tycker det gör något, men hela tiden går det åt samma håll. Till slut finns inget kvar, mer än korvsnutten, och den är ingenting att ha. Jag inventerade öppna vatten, våtmarker och kärr i ett område i flygbilder från 1930-talet till 1980-talet, och gjorde potentiella spridningskartor för grodor från dessa. Från början låg alla områden så nära varandra att grodorna kunde enkelt förflytta sig mellan dem. Sedan försvann allt fler habitat, och det blev för långt för grodorna att flytta sig till närliggande, de blev isolerade. Från de ursprungliga våtmarkerna fanns till slut endast en (1) kvar- och ingen möjlighet för grodor att långsiktig leva. Tar man bort 2 procent om året är allt borta på femtio år. Och förlusten av biotoper har ofta varit mycket större.

Avslutning - Från Ystad till världen

Det är inte bara i Ystadstrakten som dessa förändringar har skett, utan samma sak har skett i stort sett i hela världen. Minskningen av den biologiska mångfalden är ett lika

stort globalt problem som klimatförändringarna. Det finns idag flera globala överenskommelser mellan stater för att stoppa artutrotningen och hindra minskningen av arter, för att bevara de livsuppehållande ekosystemtjänsterna; Riokonventionen och IBPES, en biologisk mångfalds-panel som arbetar på samma sätt som klimatpanelen. Vi har överallt minskat utrymmet för biologisk mångfald, genom vårt sätt att bedriva jordbruk och skogsbruk, och vi håller på att i stort sett förtränga alla andra arter. Visst måste människan betraktas som den mest invasiva arten?

*Prof em Margareta Ihse
Naturgeografiska institutionen
Stockholms Universitet*

Illustrationer Maj Persson

Margareta Ihse är professor emerita i ekologisk geografi vid Stockholms Universitet. Hon har arbetat med flygbilder för vegetationskartering för planering och övervakning, och utvecklat metoder för att beskriva landskapet, dess struktur och dess förändring. Hennes arbeten har använts inom naturvården i jordbruks- och skogslandskapet, med utvärdering av biodiversitet inom olika ekosystem. Hon har varit aktiv inom den ideella naturvården, och är hedersmedlem i Naturskyddsföreningen.

Talgoxen

Frostklädda grenar töar i det tidiga gryningsljuset. Allt tyngre vattenmolekyler blir till hängande vattendroppar. Nästintill ljudlöst flyttar sig en liten talgoxe från gren till gren samtidigt som droppar faller till marken.

Med en hink solrosfrön i handen iakttar jag den ensamma fågeln i trädet där fågelmaten utfodras vintertid. Mina ögon sakta i sidled för att följa fågeln mellan grenarna. Fågelns huvud snabbt i sidled för att följa min närvaro. Först en snabb förflyttning närmare fågelmaten och sedan en förflyttning längre upp i trädet.

Jag tar några steg fram och stämmer av om avståndet oss emellan accepteras. Talgoxen vrider sin svarta slips i båge och fäster blicken åt mitt håll. Tystnad och avståndsbedömning. För ett ögonblick skingras gränsen mellan vild och tam, mellan människa och natur. Stillsamt tar jag sista steget och inbillar mig att fågeln förstår min intention. Jag fyller på frön och backar med bibehållen försiktighet.

Sekunder blir till minuter. Tystnad och skärpa. Fågeln iakttar mig. Jag iakttar den. Rättvänd med bibehållen blick framåt tar jag ett kort steg bakåt. Droppljuden från trädets grenar fångas av mina sinnen. Slipsen rätas ut och talgoxen avslöjar sin närvaro uppe i trädet.

Ljudet av flaxande vingar når mig innan fågelns rörelse uppfattas visuellt. En snabb förflyttning åt sidan följs av två snabba neråt. Nästan omärkbart tar den ett solrosfrö och är åter en bit upp i trädet. Svagt knaster när skalet knäcks. Den spetsiga beslutsamma näbben. Fjäderdräkten lyser gul i det allt starkare solljuset. Näringen i fröet stärker fågeln lika mycket som ögonblicket stärker mig. Båda måste vi uppleva kylan för att uppskatta värmen. Vi tar oss igenom den skånska vintern med hjälp av varandra.

*Text och foto
David Altengård*

Att bevara praktnejlika i Sandhammaren genom ängsbruk och odling

En fjärdedel av alla kärlväxter i Sverige är rödlistade. Det är ett allvarligt läge med alla de arter som riskerar att försvinna från ett landskap eller från hela landet om inga ytterligare åtgärder görs. Men det hoppfulla är att en stor andel av de hotade växterna i vår del av världen historiskt har gynnats av att människan brukat naturen med hållbara metoder. En av dem är den vackra praktnejlika, som i Ystads kommun bara växer i Sandhammarens naturreservat.

Praktnejlika är en flerårig ört vars blomställningar blir uppåt fyra dm höga och har elegant djupt fransade kronblad i olika nyanser av rosa. Växten blommar ganska sent under sensommaren, och i Sandhammaren där den växer på en skuggig plats kan den blomma till september. Praktnejlika är fridlyst och rödlistad som "starkt hotad". Växten har en mycket speciell utbredning med ett tiotal populationer i Skåne, en i Halland och några få längst norrut längs Östersjökusten. Antagligen eftersom växten har invandrat till Sverige från två håll efter den senaste istiden. Att bevara praktnejlika i Skåne är viktigt för att arten ska finnas kvar i landet.

Och eftersom växten finns på så få ställen i Skåne, har varje enskild population betydelse för artens fortlevnad i Sverige.

Praktnejlika i Sandhammaren

Praktnejlika verkar föredra att växa på grusiga eller sandiga jordar och i soliga lägen. Anledningen till att den finns i Sandhammaren beror nog på att området fram till tidigt 1900-tal varit ett halvöppet sanddynområde med krattskog av bl a ek, en ganska solbelyst miljö som passar arten. Praktnejlika har tidigare funnits

på ett antal ställen i Hagestad-Sandhammaren-området, men finns nu bara kvar längs en markväg. Anledningen till att växten försvinner är antagligen att skogen växt upp och blivit tätare. Det blir väldigt sårbart för en art när den bara finns kvar på ca 3 kvadratmeter och växer alldeles intill en väg. Små händelser kan göra att den försvinner helt.

Ny äng

Sedan några år har Länsstyrelsen Skåne som förvaltar Sandhammarens reservat börjat sköta en yta nära praktnejlikans växtplats som äng. Att

varje år slå växtligheten och forsla bort höet. För att skapa förutsättningar för större mångfald av växter och djur har också många träd tagits bort så solens ljus kan nå marken. Nu finns bättre förutsättningar för hävdgynnade arter; några av dem rödlistade som ängsskära, andra är uppskattade födokällor för vilda pollinatörer som ängsvädd eller som är värdväxter för olika djur. Blodnäva är värdväxt för larven till den lilla fjärilen brun blåvinge som lever just i Sandhammaren. Den nya ängen kan också bli räddningen för praktnejlikan. Men hur ska den hitta dit?

forts. nästa sida

Odling på Fredriksdal – samarbete för Skånes hotade växter

Den botaniska trädgården på Fredriksdal museer och trädgårdar visar sedan starten på 1930-talet Skånes vilda kärlväxter. Sen några år har vi börjat förnya växtsamlingen och samlar in frön med lokalt ursprung för att bevara och uppföröka. På så vis kan odlingen fungera som en regional genbank för hotade vilda växter i Skåne. Tillsammans med Länsstyrelsen Skåne, Botaniska trädgården i Lund, Lunds botaniska förening och Lunds universitet utvecklar vi ett regionalt så kallat ex situ-bevarande (att bevara i odling). Tillsammans bedömer vi vilka arter som skulle kunna gå att bevara genom odling. Eftersom vi är två botaniska trädgårdar i samarbetet, kan vi odla plantor från två olika skånska populationer i odling utan att riskera sammanblandning. Man tror att även inom samma art kan det finnas lokala anpassningar med delvis olika egenskaper. Att bevara den mångfalden av egenskaper inom en art, kan vara avgörande för artens möjligheter att utvecklas och anpassa sig när miljön ändras, exempelvis när klimatet ändras.

Bevarande både i naturen och i odling

För att bevara en växtart är det helt avgörande att det finns lämpliga livsmiljöer. I Skåne innebär det oftast natur som är brukad med hållbara metoder som exempelvis ängsbruk eller skogsbete. Men för de mest hotade arterna kan insamling och bevarande i odling vara ett avgörande komplement för att arten ska klara sig. Frön och plantor kan föras tillbaka till ursprungsplatsen för att stärka växten där. Och eftersom många växter nu har få isolerade populationer, kan vi med det odlade materialet etablera växten på nya - eller tidigare växtplatser – dit arten annars inte längre skulle kunna sprida sig på egen hand.

Insamling av frön

I oktober 2017 samlade jag frön ur 40 frökapslar från de få plantorna av praktnejlika i Sandhammaren.

Eftersom växten är fridlyst hade vi sökt dispens för att få samla frön i bevarandesyfte. Och under några år har vi odlat fram plantor och fler frön. Vi har upptäckt att flera rödlistade växter är lättodlade. De har inga problem att trivas och producera frön och det blir tydligt att det är antalet lämpliga livsmiljöer som är det som begränsar de allra flesta arterna.

Tillbaka till Sandhammaren

Hösten 2020 körde jag tillsammans med Länsstyrelsen till Sandhammaren med 280 små plantor och några tusen frön som vi odlat fram. I den nya ängen i närheten av de få ursprungliga plantorna som är kvar, planterade vi ut de nya i flera små ytor där vi grävt bort den befintliga växtligheten för att ge prakt-

nejlikorna ett försprång. Det var väldigt glädjande att sommaren 2021 se att en stor del av plantorna överlevt och att de var kraftiga. Redan den första sommaren blommade några av dem. Det finns nu gott hopp om att Sandhammaren och Ystads kommun ska behålla den här fina och hotade växten. Kanske kan du upptäcka den under promenader i Sandhammaren till sommaren!

*Text och foto Jakob Sandberg, biolog,
Fredriksdal museer och trädgårdar,
Helsingborgs stad*

På Artdatabankens sida kan du läsa mer om praktnejlika

Praktnejlika - Artbestämning från
SLU Artdatabanken (artfakta.se)

Smultronställen i Ystads kommun

Charlottenlundsbacken

För att komma till Charlottenlundsbacken går det utmärkt att ta tåget till Svarte, varefter man letar sig ner till den cykelvägen som går längs med havet, tills man kommer till en bro, varunder det rinner en å. Därefter är det bara att gå över vägen och följa ån uppströms.

När man beskriver ån kan det vara viktigt att nämna Folke Olsson, som var en pionjär inom vatten och fiskevård i området och bodde alldeles nära Charlottenlundsbacken. Han hade åtta badkar i sin källare där han kläckte hundratusentals havsöringsyngel som sedan sattes ut i södra Skånes åar och bäckar.

Öringen vandrar upp för att leka i sept/okt/nov. Lekplatserna kan upptäckas i de högar med ljusare stenar som syns intill strömmade partier. När ynglen kläcks är det viktigt att det finns skydd i form av stenar och stockar. Det är viktigt att ån inte blir torrlagd under sommarmånaderna.

Öring och lax är lite kräsna gällande sina lekplatser. Det ska vara lite strömt för en god syresättning

av äggen, men det ska inte vara så strömt att ynglen sköljs bort. Det får inte vara för djupt ner, kanske mellan 10-70 cm till grusbotten, och inte för mycket sand eller sediment. När fisken leker är det bra om det finns skydd av större stenar eller död ved. Honorna lägger sina ägg ganska långt ner i grusmaterialet, kanske ner till 3 dm. Det är viktigt att ån inte blir torrlagd under vissa perioder. Men det är bra om det finns grundare områden där ynglen kläcks och växer upp.

1. Börja med att gå norrut längs backen och titta på de stenar som lagts i ån och fundera lite på var de kommer från. Förr har man ansträngt sig för att skapa snabba flöden, utdikningar och fria vattenvägar. Man har rensat åarna från sten och bröt. Nu plockar man i stenen igen.

Smultronställen i Ystads kommun

De stenar som nyligen lagts i bäcken/
ån är ljusare och saknar algpåväxt.

2. När åar och bäckar färdas naturligt genom landskapet, följer de minsta motståndets lag. Det innebär att om trädgrenar, stenar eller sediment avsätts i ån och bildar hinder så hittar vattnet en annan väg. Den processen kallas för meandring och innebär att vattendrag slingrar sig. Naturliga hinder och slingringen gör att flödes-hastigheten i åarna varierar, och vattenmassan får totalt sett en längre tid på sig innan det når havet. Vattnet syresätts bättre, nedbrytning sker effektivare och om det finns träd och växter kring vattendragen tas näringsämnen upp vilket gör att de inte kommer ut och övergöder Östersjön. Naturliga bäckar och åar är ofta inte så djupa utan kan över-svämma landskapen vid regn och snösmältning. Vattnet kan då under en längre tid avsätta näringsämne på land och förhindras att nå ut i Östersjön. Meandring och över-svämningar innebär också att vattnet i ån renas, vilket medför att den biologiska mångfalden i vattendragen ökar. Till exempel kan man få fler arter av musslor som ytterligare kan hjälpa till att rena vattnet.

3. Ån kantas av många stora ståtliga träd. Det finns hästkastanjer med mäktiga sidogrenar, ekar med grovt fårad bark som utgör fina mönster. Det finns en mycket hög frisk ask på höger sida. Trädraderna kring bäcken utgör en mycket viktig funktion för livet i ån.

- De skuggar ån vilket gör att vattentemperaturen sänks och avdunstningen av vatten minskar. Beskuggningen förhindrar också igenväxning i vattnet.
 - Nedfallande löv och död ved blir mat, boplats och skydd åt många organismer i vattnet.
 - Döda grenar gör att djur kan ta sig fram och tillbaka över ån.
 - Döda grenar i vattnet kan göra små hinder som får vattnet att ta nya vägar.
 - Trädens rötter håller samman jordlager (brinken) som minskar risken för ras ner i ån
- (man kan se att det nästan har bildats en "ö" i å-fåran, där trädet följt med rasmassorna.)

forts. nästa sida

Smultronställen i Ystads kommun

• De få trädrader som kantar ån utgör viktiga gröna korridorer i jordbrukslandskapet, som ger djur en chans att säkert förflytta sig från ett ställe till ett annat .

4. Nyligen har man rivit murarna till en dammbyggnad som har utgjort ett hinder för fiskvandringarna. Man kan se resterna av muren.

5. För fågelskådaren finns mycket att se, bland annat flera olika rovfåglar. En av Folkes uggle-holkar kan man hitta om man går upp till höger på fältet där vägen, där stigen delar sig. Man ser holken bäst när man går tillbaka igen för den vätter mot öster. När man sett holken är det lagom att gå tillbaka för att gå över vägen mot havet.

6. Stanna och titta på landskapet på vägen tillbaka. Vid slott och herrgårdar har det traditionellt ordnats jakt och för att få tillgång till något att jaga har man låtit vissa "öar" av naturlig vegetation varit kvar i åker-

marken. De här öarna är viktiga för den biologiska mångfalden, inte bara viltet utan andra djur och växter har nytta av dem. Tänk också på hur mycket natur det finns kring ån och att det blir som ett blått stråk i en grön korridor där många djur och växter får en fristad.

7. På havssidan kan man tydligt se att ån flyter jämnas med landmassan. De flesta vattendrag som skapats naturligt förhåller sig ytligt och översvämmar landskapet vid högt flöde. Man ser på den rika växtligheten av bland annat brännässlor att det är näringsrikt i marken. Här går det att se lekande öring, speciellt på ett ställe där det är en lite avsats uppåt. Där kan de ligga och vänta lite, i det mer stilla vattnet, innan de hoppar upp.

Raija Lanås

Skicka gärna förslag på fler smultronställen.

ystad@naturskyddsforeningen.se

Smultronställen i Ystads kommun

Öja mosse från cykelsadeln

En lagom rundtur med chans till intressanta observationer.

Norra Koboltgatan är startpunkt. Vi cyklar den tills asfaltvägen svänger höger i 90 grader. Cykelvägen fortsätter rakt fram och den väljer vi. Efter ca 100 m kommer vi till en vändplan; hit kommer man med bil norrifrån. Nu har vi Öja mosse på höger hand och nu gäller det att börja se upp. Efter ytterligare ca 100 m ser vi en hög med meterstora stenbumlingar och en markväg som går rakt ut i mossen. Här är första stopp. Här var vi några fågelskådare som i somras följde ett par av svarthakad buskskvätta. Den sitter gärna i toppen av den höga markvegetationen eller på en stolpe och spanar efter insekter. En färggrann fågel som det var roligt att följa. Mot slutet av sommaren kunde man också se ungfåglar i sällskap med de vuxna så häckningen lyckades väl.

Stenhögen är nästa obspunkt. Den är omtyckt av stenskvättor och de fanns här hela säsongen, först de vuxna och så småningom flera ungfåglar. På stenhögen kan också en och annan svart rödstjärt dyka upp. Jag tror den häckar inne i industriområdet men

jagar även här ute. På lyktstolpar och även på stenhögen kan man ibland få se en tornfalk, som lockas av småfåglarna men även av sorkar och möss. Längs markvägen går ett dike – eller om det är tvärt om – och ett par hundra meter ut i mossen hade en räv sin lya i dikeskanten och här kunde man se rävingar ta en titt ut i verkligheten.

Vi fortsätter norrut och genom det nya industriområdet och tar oss så småningom ut på Karlshemsvägen och österut. Förbi Åbergs Trädgård och Café – okej en paus – tills vi har en fyrvägs korsning med Långa Ljungenvägen. Till höger alltså, mot Sandskogen. För så där tjugo år sedan var en aprildag här en uppvisning av storspovar, enkelbeckasiner, rödbenor, tofsvipor – inte bara för ögat utan också för örat. Jag har anteckningar om ett tiotal spovpar bara på denna sträcka och på hösten, när ungfåglarna gick i flock, kunde det vara ett fyrtiotal. Tyvärr kommer vi inte idag att uppleva detta.

forts. nästa sida

Smultronställen i Ystads kommun

Enstaka par är vad som återstår.
Men det finns annat att se.
Ängspiplärkor, buskskvättor,
sävsparvar på stolparna, gäss ute i
gräset, kanske ett rapphönspar, falkar
och vråkar på stolpar. För botanisten
finns orkideer i betesmarkerna, en
raritet dyker upp vissa år -
kärrnockan, senast sedd 2020.

För att komma hem ska vi över Öja
kanal och lämpligt nog finns en bro,
sponsrad av de boende i området,
med namnteckning i plankorna. Vi
tar stridsvagnsspåret och lyssnar efter
trumning av mindre hackspett, om
tiden är rätt. Innan vi kommer fram
till Militärvägen tar vi höger mot
Industriområdet och Klondyke.
Då har vi till vänster en grävd damm,
kallad Cirkeldammen. Det kan löna
sig att gå upp och ta en titt. Självt har
jag sett ägretthäger här och fått
rapport om skäggmes. I grod- och
paddtider är det en väldig aktivitet

här, man får gå försiktigt. Även
salamandrar leker här.

I den lilla dungen mellan Öja
kanal och industriområdet kan man
hitta ett bestånd av munkhätta,
troligen trädgårdsavfall ca 100 m från
Klondykebrynet, och i somras såg
jag jättebalsamin, invasiv art, visst.
Glada häckar i dungen (???) och även
hackspett kan höras. Och det kan
löna sig att ha ögon och öron öppna i
Industriområdet för vissa arter
föredrar den typen av miljöer, som
den nämnda svarta rödstjärten. Jag
har t o m hört rapphöns spela på en
liten grön fläck här.

Tillbaka i stan; ingen märkvärdig tur
men kan vara märkvärdig, om man
har tur!

Bert Rydhagen

Skicka gärna förslag på fler smultronställen.

ystad@naturskyddsforeningen.se

Hur kan vi förbättra vår relation till naturen?

Vår ekonomiska tillväxt har gjort att vi kan äta oss mätta, bo bra, köra bil, resa på semester och den har sett till att vi får utbildning och bra sjukvård. De fossila bränslena har möjliggjort denna tillväxt, i alla fall för den privilegierade delen av världen, men med fossila bränslen och en stegrande konsumtion kommer utsläpp, växthusgaser, gifter och andra utsläpp som delas av alla i världen. Även efter hundratals år kan avfall och utsläpp komma att påverka nu ofödda generationer. Det är inte bara människor som påverkas, utan hela naturen med alla dess organismer.

Vi står inför en sjätte massutrotning och effekterna på naturen hotar välbefinnandet hos cirka 3 miljarder människor (IPBES, 2018). Sambandet mellan koldioxidkoncentrationer och temperaturhöjning har varit känt i minst ett sekel. Knappast någon är okunnig om de hot vi står inför. De flesta av oss har kunskap om vad vi borde göra, såväl som vad vi inte borde göra. Varför är det då så svårt att sluta resa med flyg, varför minskar vi inte vår köttkonsumtion? När det gäller dessa val verkar vi ha svårt att förändra vår livsstil. Har det blivit ett avstånd mellan människa och natur som gör det svårare för människan att uppleva konsekvenserna av sina val? Är det för att vi lever i den kultur vi lever

i som gör det svårt att ändra vårt beteende?

Å ena sidan kan vi tänka oss att jorden är vår "Modern natur" som hon en gång kallades, å andra sidan kan vi tänka oss jorden är ett köpcentrum fullt av resurser att utnyttja. Vad är det som gör att vi ibland kan tänka oss att det går en navelsträng mellan människa och ekosfär, och vad är det som gör att vi människor betar oss som superrovdjur? Superrovdjur, smarta nog att göra vetenskapliga framsteg och tekniska uppfinningar bortom fantasin, men okunniga om hur bräckliga jordens ekologiska system är.

forts. nästa sida

Är människans överhöghet är ett hinder för att känna det inneboende värdet och existerandet av icke-människor och deras livsmiljöer? Eller är människan instinktivt naturvänlig och förnuftig?

Vi har en tendens att utgå från jaget, sedan gruppen, därefter nation, art och sist de andra. När filosofer som Mills och Wollstonecraft agiterade för kvinnors rättigheter och för slavarnas rätt till autonomi, tänkte de på människor. När Popper, efter atombombernas effekter, talade om behovet av en ny typ av etik och vikten av ett ansvar gentemot mänskligheten, övervägde han inte människans ansvar för varken djur eller natur. Betänk att kvinnor i Sverige inte hade rösträtt för hundra år sedan. Barns rättigheter diskuterades ungefär samtidigt medan djurens rättigheter är av modernare datum. Idag känns det väldigt konstigt att kvinnor inte ansågs kloka nog för att rösta och att en man hade rätt att aga både sin kvinna och sina barn. Här har ju funnits en fysisk närhet, men en mental distans. Många har idag både en fysisk såväl som mental distans till djur. Vi köper kött i färdigpack och sällan visualiserar vi den storögda ko eller moderliga sugga som pliktat med sitt liv för vår måltid.

Människans roll som härskare över naturen har segrat sedan år noll, industrialiseringen har påskyndat erövringarna och effekten av massiv urbanisering har fjärrmat människan från sitt förhållande till naturen. Är människan den värsta invasiva arten någonsin? Hur ska vi tänka och hur ska vi agera för att vi till slut inte har fällt det sista trädet och utrotat vår sista tiger? Ligger svaret i filosofin eller krävs det lagar och regeringar innan vi ändrar vårt beteende.

Vi måste inse att människans överlevnad inte är det slutgiltiga målet för planets väl och ve. Målet för en man, enligt Aristoteles, är lycka, ett gott liv och att göra gott under hela sitt liv i relationer med andra släktingar och medborgare. Enligt Aristoteles finns två typer av dygd: intellektuell som kan tänkas och praktisk dygd, den typ som avslöjas i våra vanor. Han menade att politik och utbildning bör utformas för att utbilda och bilda medborgare för att få en välfungerande nation. Denna dygd betonar vikten av att ha förebilder och att agera som en sådan. Så när en miljöminister eller klimatforskare äter kött eller flyger, klingar det inte bra med det budskap de vill skicka. Och det är ett problem som vi alla har gemensamt. Vi känner till fakta, men de harmonierar inte med våra vanor. Hur kan det vara att vi betalar våra

skatter i solidaritet med samhället, men inte slutar flyga av hänsyn till naturen? Är vi dygdiga i tanken men måste fostras av samhället för att göra det i praktiken med? Och borde vi kanske inte fokusera mindre på att jaga lyckan och i stället försöka nå harmoni? Harmoni i förhållandena till varandra och en samklang i hur vi förhåller oss till naturen.

Enligt den skotske filosofen Hume, är moral baserad på känslor, och inte en fråga om förnuft. "Moral hetsar upp passioner och producerar eller förhindrar handlingar. Förnuftet i sig självt är fullständigt impotent i just detta. Moralreglerna är därför inte slutsatser av vårt skäl". Det kan tolkas som att även om vi med vårt förnuft vet, så kanske våra känslor inte är starka nog att förmå oss till aktion. Så länge vi inte behöver känna våra egna utsläpp av växthusgaser, så länge vi inte behöver ta hand om vårt plastavfall, så länge vi inte behöver jaga vårt eget kött, är det mycket lättare att koppla bort moral och ansvar. Under de senaste decennierna har vi outsourcat arbetskraft och våra avfallsprodukter. Vi konsumerar varor i allt snabbare takt, och vi blundar för arbetsvillkoren i de fattiga länder där varorna tillverkas, eftersom priset är rätt. Det är svårt att vara dygdig om relationerna och konsekvenserna är avlägsna. Vi

tenderar att se bort från vår inne krets och att helt enkelt inte bry oss om det som ligger bortom vår horisont.

Ursprungsbefolkningen över hela världen är tycker det viktigt att känna ansvar och vördnad för naturen. Den fysiska närheten såväl som det mentala bandet till naturen. Bandet är mest sannolikt starkt om relationerna till naturen är nära. Hur kan vi återknyta bandet mellan människa och natur? Varje regering, samhälle, skola och föräldrar bör föreskriva att alla barn ska ha möjlighet att ansluta sig till naturen. Detta gör det mycket viktigt i hur vi planerar våra städer, skolgårdar och vägen mellan hem och skola. Utbildningssystemen bör också tillse att miljöetik inte bara handlar om intellektuell kunskap. Att vara dygdig och ha goda vanor är också viktigt. Förhoppningsvis kan vi ändra paradigmet för människans överhöghet, mot en syn på människan som jordens förvaltare. Och om inte utbildning fungerar återstår lagar och regleringar eller ett ännu värre öde.

Raija Lanås

Fridlysta och rödlistade växter i Ystads kommun. Komplettering 2021.

Årets fynd av fridlysta och rödlistade växter i Ystads kommun kompletterar fynd från 2018 fram till detta år. Några är fortfarande kvar för mig att leta upp.

Fläcklungört (*Pulmonaria officinalis*)

I april försökte jag återigen att finna fläcklungört (*Pulmonaria officinalis*) i Fyledalen och i år lyckades det! I en härlig lövskogsdunge med massor av vitsippor och hålnunneört stod den lite i skymundan. De prickiga bladen är kännetecknet som skiljer den från den vanliga lungörten. Den förekommer endast i södra Sverige. Fläcklungörten är rödlistad som Sårbar (VU) och floraväktas för att se om den ökar eller minskar i förekomst. Trenden är att den minskar.

Majviva (*Primula farinosa*)

Fredriksbergs mosse är ett av 19 naturreservat i Ystads kommun.

Här finns spännande arter knutna till den speciella miljön på mossen. Som namnet anger så är maj en lämplig månad att leta efter majviva. Tusentals och åter tusentals av majvivor, som blommade i den södra delen av mossen kunde beundras! I rödlistan bedöms majvivan som Nära hotad (NT). Den minskar p g a utdikningar och minskat bete.

Ängsnattviol (*Platanthera bifolia* ssp. *bifolia*)

Ållskogs naturreservat är det nyaste av reservaten i Ystads kommun. Området är till största delen gammal betesmark. Här hittades ängsnattviol i en obetad äng, där de kämpade för sin tillvaro i högt gräs. Alla orkidéer är fridlysta, så även ängsnattviol. I rödlistan bedöms ängsnattviol som Nära hotad

(NT). Den minskar p g a minskat bete.

Stor sandlilja (Anthericum liliago)

Stor sandlilja är en vanlig växt på sandstäppsområden i östra Skåne. Den är fridlyst och rödlistad som Starkt hotad (EN).

I Hagestads naturreservat har stor sandlilja tidigare varit rapporterad som relativt rikligt förekommande i västra delen av reservatet på en sandig ås. De senaste åren har den ej kunnat återfinnas trots mycket letande. Tack vare tips från medlem hittade jag tre exemplar i ett igenväxande område. Gallring hade skapat förutsättningar för att sandliljan skulle kunna finnas kvar och kanske öka i antal.

Än finns några fridlysta och rödlistade arter kvar att leta upp 2022! Målet är att ha fått se alla ca 110 st!

*Artikeln med färgbilder finns på:
ystad.naturskyddsforeningen.se*

*Text och foto
Kerstin Svensson
Floraväktare*

Till minne av

GERTIE PAHLBERG

Ännu en av föreningens äldsta och trognaste medlemmar har gått bort 90 år gammal. Hennes stora intresse och kunskap om Ystadtraktens flora var imponerande. Under 1990-talet och början av 2000-talet var hon en av många idoga inventerare inför utgivningen av Floran i Skåne år 2007. Nutida inventerare som följer upp floran i Ystadtrakten ser ofta Gerties namn på Artportalen.

Det var en ynnest att få följa med Gertie på florausflykter då hon med inlevelse berättade om växterna och visade på de växtlokaler hon kände extra för. Det gav ett perspektiv på hur växtlivet förändrats över tid. Även när hälsan började tryta följde hon med ut på floraäventyr för att teckna ut växtplatser för sällsynta växter, alltid med smittsam energi.

Förutom arbetet med inventering av kärlväxter så var Gertie under åren 1987-2004 kassör i Ystads Naturskyddsförening.

En trogen vän och naturälskare har lämnat oss. Vi saknar henne.

Till minne av

B O G R A N B E R G

Bo föddes i Umeå 1929. När jag först träffade Bo, var han vaktmästare på Ystad gymnasium. Bo var vänlig, lite blyg och mycket hjälpsam. Det tog inte lång tid att upptäcka vilken kunnig biolog Bo var, speciellt gällande olika insektsarter. Han var beläst i miljöfrågor, dessutom var han en erfaren ekologisk odlare. För mig som nyutexaminerad lärare var han oersättlig resurs och jag lärde mig mycket av honom. Till våra möten i naturskyddsföreningen hade han ofta med sig spännande artiklar om djur och natur och hans bokhylla bågade av böcker och tidskrifter. Bo var aktiv i styrelsen från 1977 till sin 80-årsdag. Hans burkar och akvarium med små kryp drog till sig barn och ungdomar på t.ex Sandskogens dag och han berättade gärna om varje arts speciella egenskaper och anpassningar.

Bo var en kärleksfull make som under många år tog hand om sin rullstolsbundna hustru, vilket inte var helt enkelt för honom eftersom han bara hade en fungerande lunga. Jag uppfattade honom som en gentleman, en god lyssnare och en ödmjuk person. Vår sista gemensamma ut-

flykt var på "Ejderns dag" i Kåseberga 2018 varefter jag bara träffade honom sporadiskt när han varit och handlat. Han hade då börjat rensa ut i bokhyllan för att underlätta städningen för dem som kom efter honom, vilket säger mycket om hans karaktär. Vi tackar Bo för hans många aktiva år i styrelsen och minns honom med glädje.

Raija Lanås

Verksamhetsberättelse 2021

Naturskyddsföreningen i Ystad är lokalförening inom Svenska Naturskyddsföreningen och dess länsförbund Naturskyddsföreningen i Skåne. Naturskyddsföreningen i Ystad har under året samarbetat med Naturskyddsföreningens lokalkretsar i Tomelilla och Simrishamn.

Representation

Naturskyddsföreningens i Ystad styrelse 2020: Raija Lanås, v. ordf., Bengt Celander, sekreterare, Börje Nilsson, kassör. Ledamöter Simon Lundin, David Altengård och Maj Persson. Suppleanter: Kerstin Svensson, Bert Rydhagen, Christina Rosenberg och Christina Carlsson.

Revisorer: Kerstin Persson och Bingo Olsson. Suppleanter: Bo Wallqvist och Ulf Wilhelmsson.

Naturskyddsföreningens i Ystad valberedning har utgjorts av: Olle Olsson och Margareta Nörregård.

Föreningen var ej representerad på föreningens länsstämma.

Årsmöte, styrelsemöten

Naturskyddsföreningens i Ystad årsmöte hölls digitalt (via ZOOM) den 26 maj, 2021. Ledamöter i styrelsen valdes. Årsmötet beslöt att vakantsätta posten som ordförande.

Styrelsen har haft sex ordinarie styrelsemöten (3/5, 23/6, 18/8, 4/10, 8/11, 22/12).

Redaktionen för YstadNatur har träffats tre gånger.

Medlemmar

Naturskyddsföreningen i Ystad hade vid 2021 års utgång c:a 600 medlemmar.

Exkursioner, föreläsningar, m.m.

Under 2021 har NFY genomfört fyra programpunkter. Generellt har uppslutningen varit acceptabel, 7-11 deltagare. Antalet exkursioner, föredrag och bildvisning har avsevärt begränsats på grund av pågående coronaepidemi. Under sommaren inventerades växter och insekter på Nybrofältet mellan Köpingsbro naturreservat och Ystad Golfklubb (se bild ovan).

YstadNatur

2021 års utgåva av tidskriften YstadNatur (Tema: Natur i tätort) har utskickats till medlemmarna som papperstidning, och också spridits via hemsidan och på Facebook. David Altengård är tidningens redaktör.

Skrivelser

Föreningen har i skrivelse (2019-11-13) till Ystads kommun begärt kommunalt reservat i anslutning till Nybroån söder om Köpingsbro samhälle. Skriftligt svar inkom 31/12, vari i kommunen anger att beslut om framtida användning inte fattas förrän detaljplaneprocessen med inventeringar och avvägningar har genomförts. En naturinventering har under 2021 genomförts av en konsultfirma.

Föreningen har besvarat Ystads Energis remiss angående utbyggnad av fjärrvärmeanläggningen.

Föreningen har framfört synpunkter på Länsstyrelsens förslag till Naturvårdsplan för Skåne (inskickat 11 november, 2021).

forts. nästa sida

Sammanträden, konferenser, m.m.

Stadsarkitekt Leila Ekman har informerat styrelsen om Översiktsplanen, varvid även andra frågor togs upp.

Styrelsen har träffat Håkan Eriksson som företrädare för Centerpartiet. Utfrågning av lokalpolitiker inför valet 2022 fortsätter.

Kerstin Svensson har deltagit i konferens om Biologisk mångfald.

Övrigt naturvårdsarbete

Kerstin Svensson är floraväktare och har deltagit i möten om bevakning och skydd för vår flora.

NFY samarbetar med Sydöstra Skånes fågelklubb.

Tack!

Styrelsen i NFY vill tacka alla som under året bidragit till arbetet för en god miljö i vår kommun. Vi har fortfarande ett högt antal medlemmar, vilket förpliktigar och sporrar i det fortsatta arbetet. Vi har haft en acceptabel uppslutning på våra exkursioner. Vi tackar för de bidrag som gör det möjligt att ge ut

YstadNatur.

Vi vill rikta ett tack till de många som gjort det möjligt att genomföra vår programverksamhet. Styrelsen ser fram emot fortsatt intresse kommande år.

*För styrelsen i Naturskydds-
föreningen i Ystad. Raija Lanas,
vice ordförande*

Vill du engagera dig?

*Inför kommande årsmöte blir
det vakanser i styrelsen.*

*Ju fler som bidrar med sin tid
och sina goda idéer desto bättre
för verksamheten och den
lokala naturens framtid.
Tveka inte att höra av dig till:*

ystad@naturskyddsforeningen.se

Nyhetsbrev

*Vi kommer att skicka ut ett
nyhetsbrev varannan månad.
Får du inte dessa meddela oss.*

Kallelse till kretsstämma

Medlemmarna i Naturskyddsföreningen i Ystad kallas till ordinarie kretsstämma (årsmöte) onsdagen den **23 mars** kl. 19.00 i Norreportskolans matsal i Ystad.

Dagordning

1. Val av ordförande för stämman.
2. Val av sekreterare för stämman.
3. Val av två protokollsjusterare att jämte ordföranden justera protokollet.
4. Fråga om stämmans stadgeenliga utlysande.
5. Styrelsens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse.
6. Revisorernas berättelse.
7. Fastställande av resultat- och balansräkningar.
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för föregående års förvaltning.
9. Beslut om antalet styrelsemedlemmar och suppleanter och mandatperioder för dessa.
10. Val av ordförande för kretsen, tillika styrelsen.
11. Val av övriga styrelseledamöter och suppleanter.
12. Ev. fyllnadsval.
13. Val av två revisorer och två revisorssuppleanter.
14. Val av tre ledamöter i valberedningen.
15. Ärenden som väckts genom motion.
17. Övriga frågor. Förslag från stämman för diskussion, ej beslut. Information från styrelsen.
18. Stämmans avslutande

Naturskyddsföreningen Ystad

*Fortsättningsvis kommer YstadNatur
publiceras på hemsidan och utskick
görs digitalt via e-post.*

Hemsida ystad.naturskyddsforeningen.se

E-post ystad@naturskyddsforeningen.se

